

Sadarbībā ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centru turpinām veidot apskatus par skolu bibliotēkām Latvijā un stāstīt par labo praksi piemēriem.

IK Foto: Madara Vīlpa, no publicitātes materiāliem un Edītes Kānas personiskā arhīva

Galvenais mērķis – atvest skolēnu uz bibliotēku

— Šajā mēnesī mūsu ceļš ved uz Ādažu sākumskolu. Ādaži lepojas ar jaunu, modernu skolas ēku, un nozares profesionāļi ar lepnumu izceļ arī skolas bibliotēku kā modernu, mūsdienīgu skolas bibliotēkas paraugu.

Apskatu sagatavojsi

Ilze Kļaviņa,

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centra bibliotēku attīstības eksperte.

BIBLIOTEKĀRA ANKETA

- ➔ **VĀRDS, UZVĀRDS**
Edīte Kāna
- ➔ **MĒRKIS / MISIJA** leinterēsēt skolēnus, veidot pārliecību, ka lasīt ir interesanti.
- ➔ **ATZIŅA** Lasīt prieks ir ģimenes, skolotāju un bibliotekāru sadarbības rezultāts.
- ➔ **TRĪS VĀRDI PAR BIBLIOTĒKU** Mājīga, aicinoša, atbalstoša. Bibliotēka, kurā tiek ievērotas Ādažu vidusskolā pieņemtās vērtības: cieņa, atbildība, drošība.
- ➔ **LABĀKĀ TRADĪCIJA** Pirmo klašu skolēnu pirmā stunda bibliotēkā “Kur mīt grāmatas?”
- ➔ **ĪPAŠS LEPNUMS** Gandarījums par izveidoto krājumu, ir prieks, kad skolēni saka, ka bibliotēka ir mīļākā vieta skolā.

Ādažu sākumskola durvis saviem skolēniem vēra 2019. gada septembrī un tiek uzskatīta par vienu no modernākajām skolām Baltijā. Tās bibliotekāre Edīte Kāna ir profesionāla sava darba entuziaste, kura Ādažu vidusskolā strādā kopš 1987. gada. Trīsdesmit gadus bijusi latviešu valodas un literatūras skolotāja, bet 2019. gadā pieņēmusi piedāvājumu kļūt par bibliotekāri jaunajā sākumskolā. Sākot darbu, apguvusi Latvijas Nacionālās bibliotēkas Kompetenču attīstības centra profesionālās pilnveides izglītības programmu “Bibliotēku zinību pamati”, taču daudz arī nācies mācīties praktiskajā darbībā. Edītei ir lieliska sadarbība un vienots redzējums par skolas bibliotēkas darbu ar tuvāko kolēģi, Ādažu vidusskolas bibliotekāri Olgu Sasinu.

Ādaži kopumā ir lielisks piemērs bibliotēku sadarbības jomā. Vietējā kopiena bibliotēkros pakalpojumus var saņemt Ādažu bibliotēkā, kura pilda publiskās bibliotēkas funkcijas. Ādažu sākumskolas bibliotēka rūpējas par 1.–4. klašu skolēnu bibliotēkaro apkalpošanu, savukārt Ādažu

vidusskolas bibliotēka – par 5.–12. klašu skolēniem. Bibliotēku sadarbība izpaužas gan personiskajās attiecībās starp bibliotekārēm, gan profesionālos jautājumos, gan koordinētā literatūras pieejamībā.

Kā atzīst Edīte, viens no galvenajiem viņas uzdevumiem ir veidot *lasītprasīgus* un ieinteresētus skolēnus un ar viņiem jāstrādā jau no 1. klases, tad jūtams rezultāts – viņi lasa. Bibliotekāre saka, ka tieši sākumskolas vecumā to izdarīt visvieglāk bērnu atvērtības dēļ, tāpēc par vienu no saviem būtiskākajiem uzdevumiem viņa uzskata bibliotēkas krājuma veidošanu atbilstoši 1.–4. klašu skolēnu interesēm, lai ikviens varētu atrast kaut ko savām interesēm atbilstošu.

Edīte uzsver, ka ikviens pasākums un aktivitāte, ko viņa īstenojusi bibliotēkā vai tikai plāno īstenot, ir vērsta uz galveno mērķi – atvest skolēnu uz bibliotēku, lai atklātu, ka ir tik daudz saistošu grāmatu, lai no sākumskolas uz lielo skolu aizietu pēc iespējas vairāk ieinteresētu lasītāju.

Bibliotekāre Edīte piedāvā ielūkoties savos organizētajos lasītprasmes veicināšanas pasākumos.

Bibliotēkas stunda “Kur mīt grāmatas?”

Mērķgrupa 1. klase

Oktobrī, kad mazie pirmklasnieki jau apraduši ar skolas ikdienu, viņiem atklājas vēl viena iespēja – nākt uz bibliotēku. Pirmā apmeklējuma reize ir visai klasei kopīga, ar audzinātāju piedaloties bibliotēkas stundā “Kur mīt grāmatas?”. Tajā jaunie lasītāji mācās izvēlēties grāmatīņu lasīšanai, tiek iepazīstināti ar pamatnoteikumiem un noslēgumā lasītavā atklāj, cik daudz interesanta var uzzināt enciklopēdijās. Promejot gandrīz visi grib paņemt līdzi grāmatu, un turpmākajās dienās daudzi bērni arī atgriežas bibliotēkā kā uz piedzīvojumu – izvēlēties grāmatu!

Bibliotēkas stunda “Ak, šīs ķibeles!”

Mērķgrupa 3.–4. klase

Lasīšanas stundā ar nosaukumu “Ak, šīs ķibeles!” skolēni pēc pirmā vizuālā iespaida izvēlas vienu no piedāvātajām grāmatām un noteiktā laikā lasa grāmatā norādīto fragmentu par kādu smieklīgu situāciju, kurā nonākuši grāmatas varoņi. Pēc izlasīšanas savu fragmentu izstāsta citiem grupas biedriem, un tad katra grupa vienojas, kuru interesantāko fragmentu pārstāstīs arī visai klasei. Šīs stundas ieguvums – skolēni ieinteresējas par grāmatām, kuras līdz šim varbūt bija iegūlušas plauktos, kā arī gūst atziņu, ka var pasmaidīt gan par grāmatas varoņu ķibelēm, gan arī reizēm paši par savējām. Šis uzdevums ļauj skolēniem labāk iepazīt bibliotēkas krājumu un atrast tajā ko saistošu.

Lasīšanas stunda “Vai žurnāli ir interesanti?”

Mērķgrupa 1.–4. klase

Bibliotēkas lasīšanas stundā “Vai žurnāli ir interesanti?” skolēniem tiek piedāvāti iepriekšējos gados izdotie žurnāli “Ilustrētā Junioriem”. Caurskatot izvēlēto eksemplāru, skolēni vispirms iepazīst tā struktūru un nosaka plašāko rakstu tematus, tad izvēlas vienu sev interesantāko un attiecīgo rakstu izlasa, atzīmējot, ko jaunu tajā uzzina. Tad atbilstoši lasīšanas ātrumam katrs atrod klasesbiedru un viens otram izstāsta izlasīto, akcentējot jauno informāciju. Pēc tam atkal katrs individuāli pievēršas sava žurnāla pārskatīšanai, turpinot aizpildīt lasītāja anketu un pakavējoties pie saistošākajām lapaspusēm. Prakse rāda, ka ikviens žurnālā var atrast kaut ko sev interesantu. Kopējais secinājums – saistoši ir arī senāk izdotie žurnālu numuri, tāpēc tie saglabājami bibliotēkā.

“Grāmatu kalns”

Dažādi vecumi

Šī lasīšanas veicināšanas pasākuma ideja atvērta no Islandes “Erasmus+” projekta ietvaros, un Ādažu sākumskolā, iesaistot klases audzinātājas un bibliotēku, to iedzīvinājusi metodiķe Danija Kundziņa. Tā ir klašu sacensība par lielāko izlasīto latviešu autoru grāmatu skaitu, kas vizuāli tiek atainota ar grāmatu “muguriņām” – katrai izlasītajai grāmatai atbilstošu noteiktas formas lapiņu, kas augšupejošā virzienā tiek līmētas pie bibliotēkas stikla sienas, pārskatāmi atklājot katras klases veikumu – izlasītos darbus un to autorus. Izlasītā kontroli veic latviešu valodas skolotājas, par katru izlasīto grāmatu izsniedzot skolēniem lapiņu – grāmatas “muguriņu”. Ādažu pieredze atklāja, ka katras klases veikums var būt ļoti atšķirīgs, un tas no jauna apliecina, cik nozīmīga loma lasīšanas veicināšanā ir arī skolotājam, kurš atrod laiku ārpus klases lasīšanas stundām.

Skolas skolēni iesaistās arī valsts mēroga lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”.

Dzejas dienas

Dažādi vecumi

Ādažu sākumskolas bibliotekāre cenšas aktualizēt arī Dzejas dienas, pēc skolotāju uzaicinājuma novadot klasēs dzejas stundas. Stundas laikā katrs skolēns saņem kādu bērnu dzejoļu grāmatiņu, kuru lasot jāatrod interesants dzejolis un jāpastāsta par to klasei, nolasot spilgtākās rindas un nosaucot stundas sākumā iepazītos tēlainās izteiksmes līdzekļus, kas dzejoli padara neparastu.

